

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Johan Jannert
0501-60 54 14

BESLUT
2008-05-29

Diarienummer
511-15906-2008

Sida
1(12)

Beslut om bildande av naturreservatet Ettaks strömmar i Tidaholms kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Sakägarförteckning
Bilaga 5. Besvärshänvisning O4:1
Bilaga 6. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreseptatet Ettaks strömmar
RegDOS ID	2004595
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Tidaholm
Ungefärlig mittpunkt	138800 – 644430
Fastigheter och ägare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Nyttjanderättsinnehavare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Areal (ha):	63,2 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Natura 2000-beteckning:	SE0540168
Naturgeografisk region:	Götalands centrala slättbygder, Vänerslätterna
Objektskategori:	V; Sjö eller vattendrag
IUCN-kategori:	Ia Strikt naturreseptat

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Ettaks strömmar.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Länsstyrelsen har tidigare beslutat om följande områdesskydd som berör det nu bildade naturreservatet:

- naturminnet Ettak enligt 13 § naturvårdslagen den 18 oktober 1994, dnr 11.1212-1547-83

Länsstyrelsen beslutar att detta områdesskydd upphävs när nu aktuellt beslut vunnit laga kraft.

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- skydda och bevara det för regionen unika vattenekosystemet med strömbiotoper samt lek- och uppväxtområden för fiskarter som hör till denna miljö,
- bevara och utveckla lövnaturskogen längs med ån och även låta närliggande marker utveckla naturskogsqualiteter,
- bevara en öppen våtmark och öppna betesmarker öster om Ettaksbron,
- bevara en fuktäng med en rik förekomst av klockgentiana
- skydda och bevara de hotade och sällsynta arterna flodpärlmussla, färna, kungsfiskare och safsa
- skapa och bevara ett livskraftigt öringbestånd,
- bevara följande inom området förekommande naturtyper och/eller arter som ingår i EU:s nätverk av Natura 2000-områden, i gynnsamt tillstånd: vattendrag med flytbladsvegetation eller akvatiska mossor (3260), högtörtssamhällen (6430), svämlövskog (91E0) samt flodpärlmussla (1029).

Syftet ska bland annat tryggas genom att:

- god vattenkvalitet och en naturlig flödesregim inom området eftersträvas,
- lekbottnar restaureras för att återskapa och bibehålla förutsättningarna för att bevara ett livskraftigt öringbestånd,
- skogen lämnas till i huvudsak fri utveckling,
- våtmarken och betesmarken öster om Ettaksbron öppnas upp och hävdas,
- fuktängen med klockgentiana hävdas med bete (alternativt slåtter),
- en mer varierad strömbiotop återskapas i den starkt påverkade delen nedströms Lillåns tillflöde,

- alla skötselåtgärder utförs på sådant sätt att hotade och sällsynta arter gynnas.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Borra, spränga, gräva, schakta, tippa, fylla ut med massor eller vidta annan åtgärd som påverkar området markförhållanden
2. Dika, skyddsrika, kulvertera dike, dämma, muddra eller utföra annan åtgärd som påverkar området hydrologiska förhållanden
3. Bortleda yt- eller grundvatten
4. Kalka och gödsla
5. Avverka, gallra, röja, fälla enstaka träd, plantera eller utföra annan skogsvårdande åtgärd
6. Upparbeta eller ta bort dött träd eller vindfälle
7. Sätta ut djur eller växter
8. Uppföra byggnad eller därmed jämförbar anläggning
9. Uppföra mast, torn, antenn eller liknande anläggningar
10. Anlägga mark- eller luftledning
11. Anordna upplag.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

12. Fiska. Kräftfisket undantas från förbudet. Vid bedömningen av om tillstånd ska lämnas ska hänsyn tas till om beståndet av öring är livskraftigt samt till att beståndet av färna och öring inte får påverkas mer än marginellt.
13. Anlägga ny stig, eldstad, rastplats eller liknande anläggning för friluftslivet
14. Utföra vegetationsrensning av lekbottnar eller andra biotopvårdande åtgärder i vattendraget
15. Anlägga bro, spång eller brygga
16. Anlägga väg, campingplats eller parkeringsplats

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- Vid reparation av, och underhållsröjningar för, befintliga luftledningar. Markskador ska då undvikas.
- Vid nedgrävning av befintliga luftledningar. Samråd ska dock ske med Länsstyrelsen senast 6 veckor innan åtgärd.
- Vid reparation, underhåll och drift av allmänna vägen 2843 samt vägen till Ågården 1:4.

- Vattenuttag för husbehov samt vattenuttag enligt gällande servitutsavtal, i befintliga vattentäkter, påverkas inte av reservatets föreskrifter. Underhåll av befintliga anläggningar får göras. För eventuell omläggning av rörledningar med mera krävs dispens från föreskrifterna.
- Utan hinder av föreskrift nr 5 får markägarna utföra röjningar vid stigar och fiskeplatser. Samråd skall ske med Länsstyrelsen innan röjningen påbörjas.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Märka ut naturreservatet i terrängen.
2. Anlägga parkeringsplats och vandringsleder samt sätta upp informationstavlor.
3. Utförande av följande skötselåtgärder:
 - restaurera lekbottnar och åsträckor,
 - avveckla granplanteringar och röja granföryngring i lövskogarna,
 - avverka träd och röja buskar och sly för att hålla fuktängarna öppna,
 - hävda fuktängarna.
4. Genomföra undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Fälla träd och buskar, bryta kvistar eller ris eller på annat sätt skada vegetationen
2. Skada eller ta bort vindfällan eller andra döda träd
3. Färdas med kanot eller annan farkost mellan Ågårdsbron och Ettaksbron. Transport skall ske på särskild anvisad transportled.
4. Göra upp eld annat än på särskilt anvisade platser
5. Ställa upp motordrivet fordon, husvagn eller släpvagn annat än på särskilt anvisade platser
6. Framföra motordrivet fordon annat än på befintliga vägar
7. Utplantera växt- eller djurart
8. Anbringa tavla, skylt eller affisch
9. Insamla, plocka eller gräva upp kärlväxter, mossor, lavar eller svampar, med undantag av bär och matsvamp
10. Insamla eller fånga insekter eller andra ryggradslösa djur

Föreskrift C.6 gäller ej jakträttsinnehavare vid uttransport av fällt vilt.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte när förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

Beskrivning av naturreservatet

Natur- och kulturhistoriska värden

Naturreservatet Ettaks strömmar omfattar en nästan 6 km lång, av mänsklig aktivitet relativt opåverkad, strömsträcka av Tidan. Reservatet ligger ca 9 km söder om Tidaholm. Med sitt läge i övergångszonen mellan kuperad terräng i söder och flack slättbygd i norr utgör strömmarna en mycket ovanlig naturtyp inom denna naturgeografiska region. Mångformigheten med stenar, block, småholmar, varierande bottenförhållanden och strandtyper bidrar till områdets biologiska rikedom.

Strandpartierna närmast ån domineras av klibbal. Speciellt bör framhållas en grovvuxen sumpskog av klibbal (ca 7 ha) som sträcker sig från Ettaksbron och ungefär 800 m uppströms på ömse sidor om ån. Förutom klibbal växer inom reservatet hägg, lönn, rönn, asp, brakved, ask, tall och gran. Vissa exemplar av barrträden har nått ansenlig storlek. Bland den mera särpräglade floran bör framför allt omnämnas den sällsynta ormbunken, safsa, som här växer på en av sina nordligaste lokaler. På en fuktäng nedströms Ettaksbron växer ett fint bestånd av klockgentiana.

I Ettaks strömmar har funnits en tät population av strömlevande öring. Öringstammen är numera inte ursprunglig utan påverkad av ett flertal utplanteringar. Andra fiskarter som påträffas i området är elritsa, färna, gädda, abborre, gärs, lake och mört.

I strömmarna finns också ett litet bestånd av flodpärlmussla.

Ettaks strömmar är en viktig lokal för fåglar knutna till strömmande vatten. Strömstare, forsärla och kungsfiskare ses regelbundet vid vattendraget. Bland sjöfåglar kan nämnas gräsand, storskrake, knipa och vid enstaka tillfällen småskrake. Vidare har man sett eller hört mer sällsynta fåglar som kornknarr, flodsångare och gräshoppsångare. De låglänta madmarkerna mellan Ettaksbron och Lillån utgör vid översvämning på våren en omtyckt rastlokal för gäss, tranor och vadarfåglar.

Ettaksbron ingår i det kulturhistoriskt intressanta området runt Ettaks kungsgård, vilket omfattas av bebyggelse, kulturlandskap och fornlämningar av olika karaktär. Ettaks kungsgård ligger utanför reservatet.

Friluftsliv

Naturreservatet har ett stort värde för det rörliga friluftslivet. Sportfiske och kanotsport bedrivs inom reservatet.

Tidan är en populär kanotled och inom reservatet finns två iordningställda lägerplatser för kanotturismen. Då den kraftigast strömmande sträckan utgör

en fara för kanotister finns strax uppströms Ågårdsbron en tydligt markerad kanotupptagningsplats. Härifrån sker landtransport längs grusvägen via Ettaks kungsgård till en sjösättningsplats strax nedströms Ettaksbron. Upptagningsplatsen respektive sjösättningsplatsen för kanoter ligger i anslutning till de iordningställda lägerplatserna.

Markanvändning

Våtmarken nedströms Ettaksbron var i slutet av 1800-talet en slåtteräng som sträckte sig längs med Tidan åt nordöst, en bra bit förbi Lillån. Även stora delar av åns nordvästra sida var slåtterängar för hundra år sedan. Idag utgörs det mesta av de gamla slåtterängarna av lövskog och granplanteringar.

Bebyggelse och anläggningar

I strandkanten sydöst om Ettak 3:29 ligger en liten stuga inom reservatet på Naturvårdsverkets mark. Stugan är privatägd och ett arrendeavtal för tomten ska tecknas.

En kraftledning går genom reservatet strax väster om Ettaksbron (inom fastigheten Ettak 3:30).

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

Internationell och nationell betydelse

Delar av naturreservatet Ettaks strömmar ligger inom Natura 2000-området Ettakströmmarna, SE0540168.

Regional naturvårdsplanering

Området har höga naturvärden enligt Naturvårdsprogram för Skaraborgs län. Två områden inom reservatet, våtmarken nordöst om Ettaksbron och klibbalsumpskogen väster om bron, har i Våtmarker i Skaraborgs län klassats som områden med höga naturvärden.

Kommunal översiktsplan

Huvuddelen av reservatet ligger inom det område som i översiktsplanen för Tidaholms kommun, antagen av kommunfullmäktige 1991-06-17, betecknats N10. Översiktsplanens rekommendationer för detta område lyder:

”Täkttillstånd bör ej medges. Dikning i eller intill våtmarken bör ej tillåtas. Kanalisering och rensning av vattenområdena skall ej tillåtas (viktigt för öringens fortbestånd och safsans bevarande). Skogsbruket bedrivs med naturvårdshänsyn. Bebyggelse bör ej tillåtas. För Tidan gäller strandskydd 100 m.”

Beträffande skogsbruk innebär reservatsföreskrifterna mer långtgående begränsningar än översiktsplanens formulering. Länsstyrelsen uppfattar detta

som en förstärkning i enlighet med översiktsplanens intentioner och ej som en motsättning i förhållande till översiktsplanen.

Den del av reservatet som ligger närmast Ettaksbron överlappar även med ett i översiktsplanen angivet område med kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Reservatsföreskrifterna står ej i motsättning till de kulturhistoriska värdena.

Befintliga områdesskydd

För Tidan finns för närvarande ett generellt strandskydd om 100 m. Inom naturreservatet ligger naturminnet Ettak, beslut 1984-10-18. Naturminnet upphävs när detta beslut vinner laga kraft.

Ärendets handläggning

Detta beslut är baserat på Länsstyrelsens beslut 2005-06-08 (dnr 511-38299-2001) som upphävdes genom Regeringens beslut 2008-01-31. Länsstyrelsen har i detta nya beslut infört en föreskrift som innebär att det är förbjudet att fiska utan Länsstyrelsens tillstånd. Genom en sådan tillståndsprövning får den aktuella beståndssituationen hos t ex öring avgöra om tillstånd ska ges. De föreskrifter som i beslut 2005-08-08 reglerat fisket har plockats bort.

Under våren 1992 fick Länsstyrelsen kännedom om att dåvarande Domänverket, genom Nilsson Kraft AB, ansökt om tillstånd att återuppföra och driva ett vattenkraftverk i Ettaks strömmar. Hälsovårdsinspektören i Tidaholms kommun Bo Wallanders insatser bidrog till att såväl Länsstyrelsen som kommunens politiker uppmärksammade de höga naturvärdena i Ettaks strömmar. I samrådet angående det planerade vattenkraftverket uttryckte Länsstyrelsen med hänvisning till områdets naturvärden att vattenkraftverket ej borde komma till stånd. Den 3 december 1993 beslutade Länsstyrelsen om ett interimistiskt förbud enligt naturvårdslagen inom det område som är aktuellt för reservat. Ett yttrande angående Ettaks strömmars höga naturvärden och planer på reservat lämnades till vattendomstolen i januari 1994. I juli 1994 avslag vattendomstolen ansökan om tillstånd att återuppföra och driva ett vattenkraftverk i Ettaks strömmar.

Under 1994 utarbetade TerraLimno-gruppen, på uppdrag av Länsstyrelsen, ett förslag till skötselplan och ett förslag till beslut för naturreservatet.

I september 1994 skedde en fastighetsförrättning för ASSI Domäns fastigheter i anslutning till Ettaks strömmar och i maj 1995 förvärvade naturvårdsverket det som nu utgör fastigheten Ettak 3:30. Under hösten 2003 värderades intrången på övriga ingående fastigheter. För samtliga fastighetsägare har avtal om intrångsersättning träffats.

Under 2002-2003 genomförde, Hushållningssällskapet, på uppdrag av Länsstyrelsen, fördjupade limnologiska undersökningar av Ettaks strömmar.

Länsstyrelsen har utarbetat de nu aktuella förslagen till beslut och skötselplan för naturreservatet, med utgångspunkt från TerraLimno-gruppens förslag och Hushållningssällskapets undersökningar samt med beaktande av de syften och prioriteringar som kommer till uttryck i miljöbalken och i direktiv 92/43 EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

Föreläggande och remiss

Berörda mark- och sakägare har förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m m att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Tidaholms kommun, Fiskeriverket och Skogsstyrelsen.

LRF Skaraborg, Skaraborgs naturskyddsförening, Tidaholms naturskyddsförening, Tidans vattenförbund, Västergötlands ornitologiska förening, Tärnan Tidaholms sportfiskeklubb, miljö- och byggkontoret (Tidaholms kommun) och skogsstyrelsen distrikt Skaraborg har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Inkomna yttranden

Yttranden har inkommit från Tidaholms kommun, skogsstyrelsen, vägverket, fiskeriverket och Tärnan Tidaholms sportfiskeklubb.

Tidaholms kommun och **skogsstyrelsen** har inget att erinra mot förslaget. **Fiskeriverket** tillstyrker förslaget.

Vägverket föreslår en kompletterande skrivning gällande undantag från A-föreskrifterna om skötsel och drift av allmänna vägen 2843. Vägverket har i övrigt inget att invända mot beslutet.

Länsstyrelsens kommentar: Beslutet har justerats enligt vägverkets förslag.

Tärnan Tidaholms sportfiskeklubb har under de senaste 25 åren arrenderat fisket i delar av Ettaks strömmar (Länsstyrelsens kommentar: arrendekontraktet gällde till och med december 2007). All fångad öring har återutsatts och att fisket bedrivits med hullinglösa krokar. Klubben anser att öringbeståndet stärkts. Klubben önskar också få fortsatt förtroende att bedriva fiske i Ettaks strömmar under samma förutsättningar som tidigare.

Länsstyrelsens kommentar: Provfisket som genomfördes 2007 visar på ett svagt öringbestånd. Länsstyrelsen anser att det är viktigt att stärka öringpopulationen, bland annat eftersom den hotade arten flodpärlmussla är helt beroende av ett bra öringpopulation. Enligt beslutet skall öringpopulationen stärkas genom biotopvårdande åtgärder samt införande av fiskeförbud. Eftersom fiskeförbudet är tillståndspliktigt finns möjlighet att ansöka om tillstånd för fiske. Av beslutet framgår också under vilka förutsättningar ett sådant tillstånd ska kunna lämnas.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Mycket av den värdefulla floran och faunan vid Ettaks strömmar är knuten till vattendraget och de tidvis översvämmade lövskogarna. För att dessa värden skall bestå lämnas lövskogsområdena till fri utveckling och vattenmiljöerna restaureras.

Följande bevarandevärden utgör skäl för beslutet:

- Området innehåller vatten-, skogs- och våtmarksmiljöer av internationellt intresse: vattendrag med akvatisk mossas och flytbladsväxter, tidvis översvämmad alluvial lövskog. Tidans sträckning inom reservatet omfattar en av de längsta och finaste forssträckorna inom länet och denna vattenmiljö är därför även av högt regionalt naturvårdsintrasse.
- Området hyser djurarter av nationellt och internationellt intresse, flodpärlmussla och kungsfiskare, den nationellt rödlistade fisken färna samt de i regionalt perspektiv skyddsvärda arterna safsa och klockgentiana.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålet skydd för skyddsvärt vattendrag enligt Levande sjöar och vattendrag, delmål 8.1. Även miljömålet långsiktigt skydd av skogsmark enligt Levande skogar, delmål 12.1 är relevant.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående mark- och vattenanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturresept. Föreskrifterna är anpassade till naturreseptets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § MB finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreseptbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreseptet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreseptet. Om det finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreseptet (7 kap 7 § miljöbalken).

Gagnvirke

Alla virkessortiment inkl. grenar och toppar (GROT) som tas ut ur området med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller förvaltaren av naturreservatet.

Insektsangrepp

Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter naturreservatsbildningen att vara statens ansvar.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området krävs tillstånd. Undantag är verksamheter eller åtgärder som direkt hänger samman med, eller är nödvändig för, skötseln och förvaltningen av det särskilda bevarandeområdet. Länsstyrelsen får lämna tillstånd endast om vissa villkor är uppfyllda. (7 kap 28a, 28b och 29 §§ miljöbalken).
- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskyddsförordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Miljödomstolen, som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Västgöta-bladet, Skaraborgs Allehanda samt Skaraborgsbygden.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens föfattningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4:1.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat. Biolog Johan Jannert har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, antikvarie Lisa Ragnarsson, arkitekt Medhi Vaziri och länsjurist Anders Hjalmarsson.

Göran Bengtsson

Johan Jannert